

Böbrek nakli ve enfeksiyon riskleri

Op. Dr. Ahmet AYKAS

Op. Dr. Sait Murat Doğan

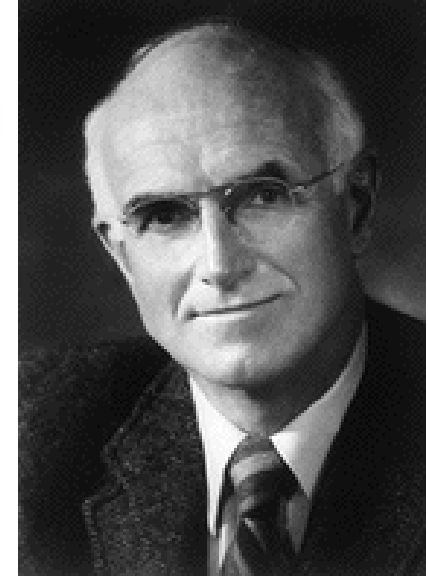
İzmir Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Organ Nakli Merkezi

Dünyada İlk Böbrek Nakli

1954

Prof. Dr. Joseph E. Murray

Nobel Tıp Ödülü (1990)

Türkiye' de İlk Böbrek Nakli

Prof. Dr. Mehmet Haberal

- 1975 Canlıdan böbrek nakli
- 1978 Kadavradan böbrek nakli

Gelinen nokta

**Daha güçlü
immünsüpresif
ajanlar**

**Graft ömründe,
enfeksiyonlarda,
kanserlerde artış**

Fishman JA. N Engl J Med 2007; 357: 2601

Fishman JA, Issa NC. Infect Dis Clin North Am 2010; 24: 273

Grim SA, Clark NB. Clin Pharmacol Ther 2011; 90(2): 333-42

Pagalilauan GL, Limaye AP. Med Clin North Am 2013;97(4):581-600

Böbrek transplantasyonu sonrası enfeksiyonlar

**En sık görüldüğü dönem:
Transplantasyon sonrası ilk 1-3 ay
İndüksiyon tedavisi + pulse steroid nedeniyle !**

**Bir çok merkezde en önemli
mortalite nedeni**

En sık saptanan enfeksiyonlar

- İdrar yolu enfeksiyonu
- Pnömoni
- Sepsis

**Enfeksiyon
ilişkili
genel
prensipler**

Enfeksiyonlar ve genel prensipler

Erken, spesifik tanı
Hızlı, agresif tedavi

İyi klinik sonuçla ilişkilidir

Enfeksiyonlar ve genel prensipler

- Enfeksiyon tipi ve sıklığı transplant tipine göre değişir
  - Akciğer > karaciğer > kalp > böbrek
- Daha çok cerrahi ve immünsüpresyon

Daha çok enfeksiyona neden olur

Enfeksiyonlar ve genel prensipler

İmmünsüpresif tedavi sonucunda

Mikrobiyal invazyonla ilişkili inflamatuvar yanıtta bozulma

Buna bağlı atipik klinik ve radyolojik bulgular

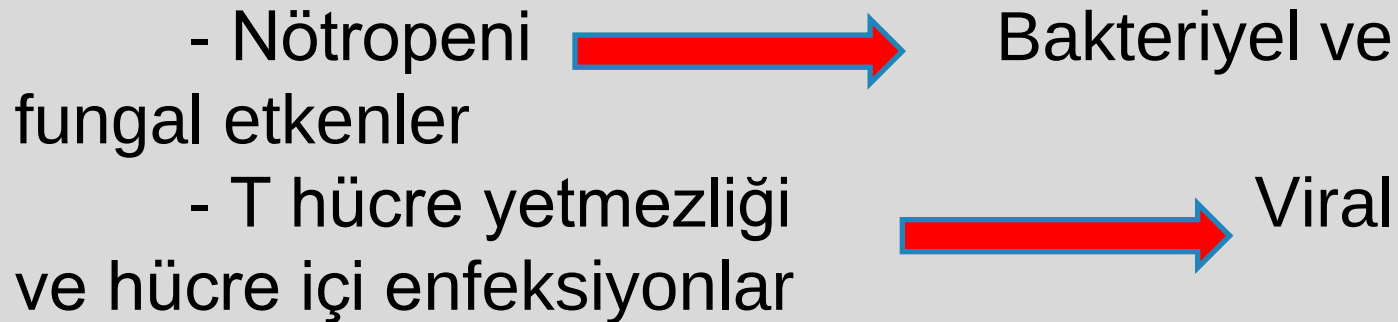
Başvuru sırasında sıklıkla ilerlemiş (yaygın) enfeksiyon görülür

Enfeksiyonlar ve genel prensipler

- **Etkenlerde çeşitlilik**
  - Sık saptanan toplum kaynaklı bakteriyel ve viral hastalıklar
  - Nadir görülen fırsatçı enfeksiyonlar
- **Aynı anda birden çok etken ve enfeksiyon olabilir !**
- **Yaşamı tehdit edici ve uzun süren enfeksiyonlar gelişebilir !**

Enfeksiyonlar ve genel prensipler

- **Çoğu transplant hastası birden fazla immün yetmezliğe sahiptir**

Enfeksiyonlar ve genel prensipler

- **Akciğer enfeksiyonlarında hızla ilerleme görülebilir (enfeksiyon acili !)**

- *Pneumocystis* pnömonisi
- *Nocardia* türleri
- *Aspergillus* türleri
- *Cryptococcus neoformans*
- Cytomegalovirus
- .....

Enfeksiyonlar ve genel prensipler

Değişen anatomi

İnfeksiyona ait bulgularda değişim

Tanı için sıklıkla BT ve MRG gibi görüntüleme yöntemleri gerekir

Enfeksiyonlar ve genel prensipler

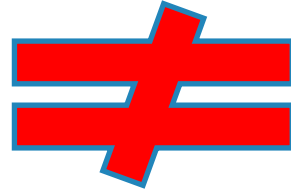
- **Spesifik mikrobiyolojik tanı için genellikle doku biyopsilerine gereksinim vardır**
  - Doku biyopsileri enfeksiyonun erken döneminde alınmalıdır
- **Antimikrobiyal seçim karmaşıktır !**
  - Tedavi aciliyeti !
  - İlaç toksisitesi !
  - İlaç etkileşimleri !
  - Antimikrobiyal direnç göz alınmalıdır !

Enfeksiyonlar ve genel prensipler

- **Lokalize enfeksiyon tedavisi için sıklıkla cerrahi girişimler gereklidir**
- **İmmünsüpresif ajanların yan etkileri sıktır ve daima akılda tutulmalıdır**

Ateş

Enfeksiyon

Nonenfeksiyöz ateş nedenleri:

- Graft rejeksiyonu
- İlaç reaksiyonları
- Otoimmün hastalıklar
- Tromboembolik hastalık
- Malignite
- Altta yatan hastalık (SLE, hemofagositik sendrom)
- Cerrahi

Enfeksiyonlar ve genel prensipler

Odaklanılması gereken nokta

**Profilaksi ve aşılama ile
hastalığın önlenmesidir**

Enfeksiyon gelişme riski

- Epidemiyolojik temaslar,
- İmmünsüpresyonun net durumu

Epidemiyolojik temaslar

Epidemiyolojik temaslar

- Hastanın karşılaştığı potansiyel patojenler
- Temas ihtimali uzak olsa bile

mutlaka ayrıntılı öykü şarttır

Epidemiyolojik temaslar

- **Dört gruba ayrılır:**
- **Toplum kaynaklı enfeksiyonlar**
- **Latent enfeksiyonun reaktivasyonu**
- **Hastane enfeksiyonları**
- **Verici kaynaklı enfeksiyonlar**

Latent enfeksiyonun reaktivasyonu

Verici veya alıcı kaynaklı olabilir

Transplantasyon öncesi değerlendirme ve önlemlerin alınması gereklidir !

- **Sık reaktif olan virüsler**

- Herpes simplex virüs
- CMV
- Varicella zoster virus
- Hepatit B ve C
- Papillomavirüs
- BK polyomavirüs

Latent enfeksiyonun reaktivasyonu

Uygun coğrafik bölgelerde aşağıdaki hastalıklar unutulmamalıdır

- **Tüberküloz**
- Endemik mantarlar
- *Strongyloides stercoralis*
- *Leishmania* türleri
- *Trypanosoma cruzi*

Sağlık bakımıyla ilişkili enfeksiyonlar

Özellikle erken posttransplantasyon döneminde görülür

- **Risk faktörleri:**
  - Uzun süre hastanede kalma
  - Uzun süreli mekanik ventilasyon desteği
  - Stentlerin takılması
  - İskemik graft doku varlığı
  - İntravasküler pıhtı (clot) oluşumu
  - Geçikmiş graft fonksiyonu
  - Erken reeksplorasyon veya retransplantasyon

Verici kaynaklı enfeksiyonlar

- **En önemli epidemiyolojik temas tipini oluşturur**
- **Bazıları latent enfeksiyon**
- **Bazıları vericide bulunan tanımlanamayan enfeksiyonlardır**

Verici kaynaklı enfeksiyonlar

Virüsler	Bakteriler	Mantarlar	Parazitler
Herpesvirüsler CMV, EBV, HHV6, HSV, VZV	Tüberküloz	<i>Candida</i> türleri	<i>T. gondii</i>
HIV, HTLV ve hepatit virüsleri	Tüberküloz dışı mikobakteriler	<i>Aspergillus</i> türleri	Malaria
Batı Nil virüsü	Meningokoklar	Endemik mikozlar	Babesia
Rabies-kuduz virüsü	Sifiliz	<i>C. neoformans</i>	<i>T. cruzi</i>
Lenfositik koryomenenjit virüs (LCMV)	Vericide bakteriyemi varlığı (bir çok mikroorganizma)		<i>S. stercoralis</i>

Dolaşım yolu enfeksiyonu

- **Bazı vericilerde aktif dolaşım yolu enfeksiyonu bulunabilir**
- **Stafilokoklar, pnömokoklar gibi etkenler anastomoz bölgesine yapışabilir**
- **Ateş, bakteremi veya mikotik anevrizmalar oluşturabilir**
- **Organ kabülü öncesi yeterli tedavi yapıldığına dair kanıt olmalıdır**

Tüberküloz

- Risk genel popülasyona göre 20-74 kat fazladır
- Atipik ve sinsi seyir görülebilir
- Mortalite % 6 – 30 arasında değişmektedir

Tüberküloz

- **Akciğer %51**
- **Akciğer dışı %16**
- **Yaygın %33**
- **Sıklıkla ilk bir yılda görülür**

Tüberküloz

- **Risk faktörleri**
- Tüberküloz öyküsü
- Akciğer grafisinde fibrotik değişikliklerin varlığı
- Silikoz hastalığı
- HIV enfeksiyonu
- Endemik bölgede yaşama
- Evsizler
- Damar içi ilaç bağımlılığı

Tüberküloz

- Siklosporin tedavisi
- Kronik karaciğer hastalığı
- Diyabet
- - İnvazif mantar enfeksiyonu
  - CMV
  - *Pneumocystis* pnömonisi
  - *Nocardia* türleri ile birlikte görülebilir

Horne DJ. Clin Infect Dis 2013; 57(10): 1473-82

Singh N, Paterson DL. Clin Infect Dis 1998; 27(5): 1266-77

John GT, Shankar V. Semin Respir Infect 2002; 17(4): 274-83

Tüberküloz

**Türkiye böbrek nakli merkezlerinde
tüberküloz insidansı : % 2.6 – 5.8**

A red star with a blue outline, pointing upwards and downwards, containing the text 'DAİMA AKILDA TUTULMALIDIR !!!' in white.

**DAİMA AKILDA
TUTULMALIDIR
!!!**

Üriner sistem enfeksiyonları

- **En sık görülen enfeksiyon türü (% 45-47)**
- **İnsidans % 25 – 75 arasında değişir**
- **Sıklıkla ilk bir yılda görülür**

Üriner sistem enfeksiyonları

- Risk faktörleri:
- İleri yaş
- Kadın cinsiyet
- Diyabet
- Transplantasyon öncesi reflü varlığı

Üriner sistem enfeksiyonları

Risk faktörleri

- Kadavradan nakil
- Böbrek-pankreas transplantasyonu
- Retransplantasyon
- Üriner kateter süresi
- Üreter stent
- Akut rejeksiyon epizodları
- İmmünsüpresif tedavide artış
- Hastanede kalış süresi
- Anti-timosit globulin
- Mikofenolat mofetil

İmmünsüpresyonun net durumu

İmmünsüpresyonun net durumu

- Transplantasyon sonrası enfeksiyon riskine katkıda bulunan tüm faktörleri içerir
- Karmaşık bir durum olup bir çok faktörün birbiriyle etkileşimi ile belirlenir

Net immünsüpresyon durumuna katkıda bulunan faktörler

- **İmmünsüpresif tedavi** ★
  - Tip, doz, süre ve zamansal sıralama
- **Transplante organda ölü doku veya sıvı koleksiyonu**
- **Organ disfonksiyonu**
- **Diyaliz tipi**
  - Peritoneal diyaliz

Net immünsüpresyon durumuna katkıda bulunan faktörler

- **Altta yatan hastalıklar**
- **Kateter, dren gibi invazif aletler**
- **Nötropeni**

Net immünsüpresyon durumuna katkıda bulunan faktörler

- **Hipogammaglobulinemi**
- **Protein-kalori malnutrisyonu**
- **Üremi**
- **KontROLSUZ hiperglisemi**
- **Siroz**

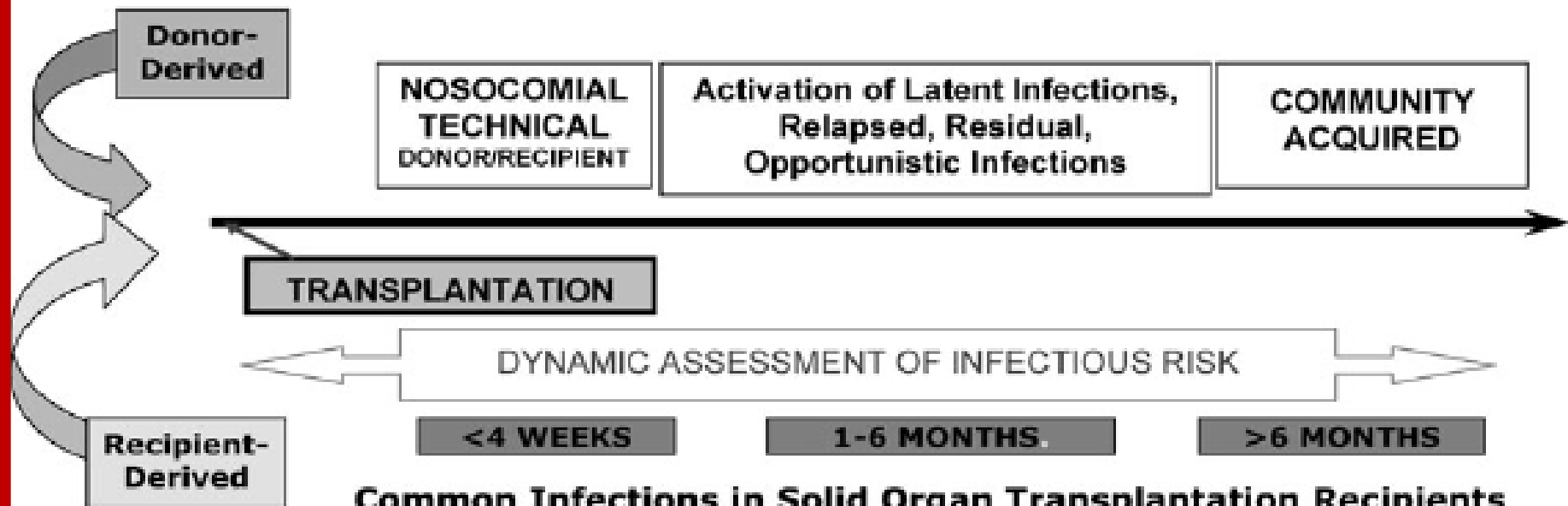
Net immünsüpresyon durumuna katkıda bulunan faktörler

- **CMV, EBV, HHV-6 and -7, HBV, HCV ve HIV - immünmodülatuar virüsler**
- **Antimikrobiyal kullanım**

Transplantasyon sonrası enfeksiyonların zaman sıralaması

The Timeline of Post-Transplant Infections

Modified from ^{1,2}

Common Infections in Solid Organ Transplantation Recipients

Antimicrobial-resistant species:

- MRSA
- VRE
- *Candida* species (non-albicans)

Aspiration

Line Infection

Wound Infection

Anastomotic Leaks/Ischemia

C. difficile colitis

Donor-Derived (Uncommon):

HSV, LCMV, rabies, West Nile

Recipient-Derived

(colonization):

Aspergillus, *Pseudomonas*

With PCP and antiviral (CMV, HBV) Prophylaxis:

- BK Polyomavirus Nephropathy
- *C. difficile* colitis
- Hepatitis C virus
- Adenovirus, Influenza
- *Cryptococcus neoformans*
- *M. tuberculosis*

Anastomotic complications

Without Prophylaxis Add:

Pneumocystis

Herpesviruses (HSV, VZV, CMV, EBV)

Hepatitis B virus

Listeria, *Nocardia*, *Toxoplasma*

Strongyloides, *Leishmania*, *T. cruzi*

Community Acquired Pneumonia

Urinary Tract Infection

Aspergillus, Atypical moulds, *Mucor* species

Nocardia, *Rhodococcus* species

Late Viral:

- CMV (Colitis/Retinitis)
- Hepatitis (HBV, HCV)
- HSV encephalitis
- Community acquired (SARS, West Nile)
- JC polyomavirus (PML)
- Skin Cancer, Lymphoma (PTLD)

Transplantasyon sonrası

0-1 ay

Verici kaynaklı enfeksiyon (nadir)

- Kuduz
- HSV
- HIV
- LCMV

Alıcıdan enfeksiyon (kolonizasyon)

- *Aspergillus*
- *Pseudomonas*

Nozokomiyal enfeksiyonlar (sık) ★

- İYE
- Cerrahi alan enfeksiyonu

Transplantasyon sonrası

2-6 ay

- Fırsatçı enfeksiyonlar

Profilaksi yoksa

- Herpesvirüs (CMV, HSV, VZV, EBV)
  - PJP, *Listeria*, *Toxoplasma*
    - HBV reaktivasyonu

Antiviral profilaksi / kotrimaksazol

- BK nefropati
  - HCV reaktivasyonu
- *C. difficile* koliti

- Anastomoza bağlı komplikasyonlar

Transplantasyon sonrası

> 6 ay

Allograft fonksiyonu iyi

- Toplum kaynaklı enfeksiyonlar

Kronik allograft disfonksiyonu

- *Aspergillus*
- *Nocardia*

Geç viral enfeksiyon

- Geçikmiş CMV enfeksiyonu
- Viral hepatitler
  - PTLD

Aşılama unutulmamalı

Table 3

Vaccination recommendations in adults with SOT, and household contacts, before and after solid organ transplantation

Vaccination	SOT Recipients		Household Contacts	
	Pre	Post	Pre	Post
Inactive				
Influenza	Yes	Yes	Yes	Yes
Hepatitis A	Yes	Yes	Yes	Yes
Hepatitis B	Yes	Yes	Yes	Yes
Td	Yes	Yes	Yes	Yes
Tdap	Yes	Yes	Yes	Yes
<i>Streptococcus pneumoniae</i>	Yes	Yes	Yes	Yes
<i>Haemophilus influenzae</i> ^a	Yes	Yes	Yes	Yes
Human papilloma virus ^a	Yes	Yes	Yes	Yes
Polio (inactive) ^a	Yes	Yes	Yes	Yes
<i>Neisseria meningitides</i> ^a	Yes	Yes	Yes	Yes
Live Attenuated				
Influenza (nasal)		No	Yes	No
Varicella (Varivax) ^a	Yes	No	Yes	Yes
Varicella (Zostavax) ^a	Yes	No	Yes	Yes
Measles ^a	Yes	No	Yes	Yes
Mumps ^a	Yes	No	Yes	Yes
Rubella ^a	Yes	No	Yes	Yes

^a Optional based on risk factors.

Adapted from ATS 2009 immunization guidelines for SOT, ATS 2009 immunization guidelines for household members of SOT.

Hastanemizde ilk böbrek nakli

Doç. Dr. Adam Uslu

1997 de ilk böbrek nakli

2010 yılında 4 ü yoğun bakım yatağı olmak üzere 22 yataklı yeni servisimize taşındık

Organ Nakli Polikliniği

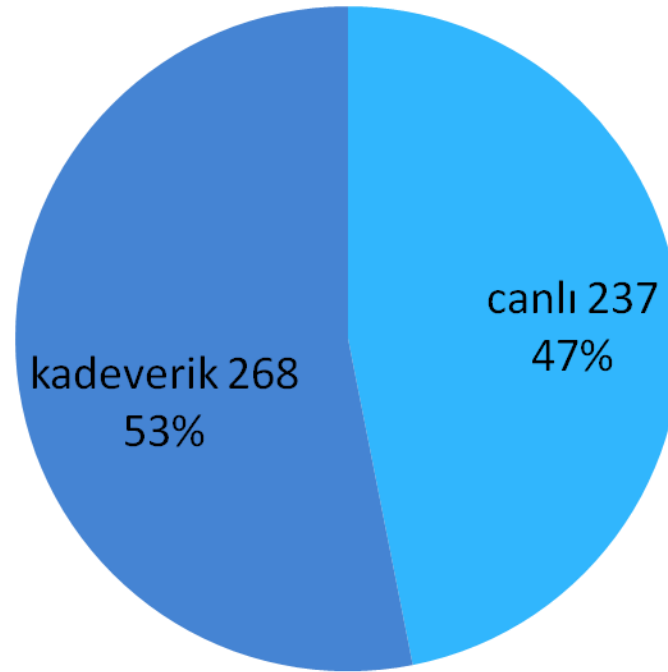

Yıllara göre renal transplant sayılarımız

	canlı	kadavra	toplam
• 1997	2	0	2
• 1998	8	0	8
• 1999	9	7	16
• 2000	7	7	14
• 2001	12	11	23
• 2002	13	11	24
• 2003	13	16	29
• 2004	26	19	45
• 2005	32	25	57
• 2006	18	25	43
• 2007	11	22	33
• 2008	13	27	40
• 2009	12	24	36
• 2010	8	21	29
• 2011	10	23	33
• 2012	22	18	40
• 2013	21	13	40

Donör kaynağına göre dağılım

toplam 505

EXITUS – 35 OLGU

- 9 Olgu →
  - SEPSIS
  - (% 25.7)
- 4 Olgu →
  - Malignite
- 14 Olgu →
  - Kardiyak patoloji (MI,PE,VF,KKMP)
- 2 Olgu →
  - Depresyon+Anorexia
- 2 Olgu →
  - Travmatik intraserebral kanama
- 2 Olgu →
  - Nedeni belirsiz (Hastane dışı ölüm)
- 1 Olgu →
  - AVF ruptürü sonrası uykuda ex
- 1 Olgu →
  - Trafik kazası sonrası olay yerinde ex

TABLO 13. 2012 yılında ölen BTx'li hastaların ölüm nedenlerine göre dağılımı.

TABLE 13. *Distribution of KTx patients died in 2012 according to cause of death.*

	%
İnfeksiyon / Infection	40.91
Kardiyovasküler / Cardiovascular	18.18
Serebrovasküler / Cerebrovascular	13.64
Karaciğer yetmezliği / Hepatic failure	4.54
Malignite / Malignancy	0.00
Akciğer embolisi / Pulmonary embolism	0.00
Gastrointestinal kanama / Gastrointestinal bleeding	0.00
Diğer / Other	22.73
Toplam / Total	100.00

SONUÇ

- Toplam transplant sayısı: 505
- Retransplant sayısı: 15
- Ortalama takip süresi: 9.4 yıl
- Hasta yaşam oranı: % 92.8
- Graft yaşam oranı: % 78 (KADAVRA+CANLI)

Fırsatçı ve endemik enfeksiyonlar

- ***Nocardia* enfeksiyonu** **2**
- **Aspergilloz** **1**
- **Tüberküloz** **5**
- **CMV nefropatisi** **1**
- **BK nefropatisi** **1**
- ***Rhodococcus equi*** **1**

Tümünde tedavi ile kür sağlandı